

„Új kertét ültetünk”

(A Hevesi Sándor Színház elmúlt évadáról)

„Új kertét ültetünk, szebbet, mint a régi volt” – ez az idézet szerepelt a 2010/2011-es évad nyitóelőadásának, a Cseresznyés kertnek a színlapján. Mivel ennek az évadnak már az új vezetéssel, Besenczi Árpád igazgatóval és Sztarenki Pál művészeti vezetővel indult neki a társulat, az idézet a darabon túli jelentést is sugallt az alkotók részéről. Másrészt, a közönség és a kritika oldaláról viszont fokozott figyelmet kapott ez a bemutatkozó előadás. Ami mégsem volt teljesen újnak tekinthető, hiszen Sztarenki Pál még 2004-ben, a zalaegerszegihez nagyon hasonló megközelítésben állította színpadra a Cseresznyés kertet a József Attila Színházban. Az előadás meghatározó alakjává a Wellmann György alakította Firszet, az öreg szolgát emelte, aki végig jelen volt a színen, ahogy időtlen idők óta az általa szolgált család életében is, és aki hol néma tanúként csak megfigyelte, hol rezonőrként kommentálta a történeteket. Ebben a rendezői értelmezésben Ranyevszkaja és családja oly annyira egy értékvesztett, idejétmúlt világot képviselnek, hogy bukásukat még csak szálni sem lehet, az újjazdag új gazda, Lopahin (Urházy Gábor László) pedig kevésbé gátlástalan a más interpretációkban megszokotthoz képest. Ez a megközelítés valamelyest csökkenti az előadás téjtét is, hiszen ha semmi értékes és sajnálnivaló sincs abban, ami elbukik, akkor a bukása sem lesz drámai.

A színház életében végbement változások nyomot hagytak a színészi összjátékon is. A korábbi, jó formában lévő, összeszokott társulatot utoljára a 2010-es POSZT-on, a versenyprogramba bekerült Revizor-előadásán láthatta együtt a közönség. A Cseresznyés kertben a Zalaegerszegen maradt régiék már az új tagokkal (Sztankay Orsolya, Kálóczi Orsolya, Nádházy Péter) játszottak együtt, de természetesen itt még szó sem lehetett összeszokottságról, a színészi játéktílusok egymáshoz csiszolásáról, ahogy ezt valamennyi,

az előadásról született kritika észrevételezte, többnyire azt is hozzátéve, hogy Csehovnál ez az összjáték a szokásosnál is fontosabb lenne. A kritikai visszhangot tekintve egyébként meg kell jegyezni, hogy az – ide nem értve a helyi lapok kritikai rovatát – az egész évadra vonatkozóan jóformán kimerült a Cseresznyés kert értékelésében. Erről az előadásról valamennyi színházkritikai szaklap (Critikai Lapok, Ellenfény, Színház) írt, és az volt az egybehangzó véleményük, hogy hagyományos, realista megközelítésmódú, tisztességes, néhány részértéket felmutató, de átlagos színvonalú előadás született. Az évad további előadásairól azonban már csak elvétve születtek szakkritikák. Ebben szerepet játszhatott, hogy a látott nyitány után nem vártak kiemelkedő szakmai színvonalú előadásokat, de olyan prózai szempontok is, mint a lapok beszűkült anyagi lehetőségei, amelyek csak szűk körben teszik lehetővé a kritikusok utaztatását, és emiatt Zalaegerszeg nyilván háttérbe szorult a budapesti színházakkal szemben.

Besenczi Árpád pályázatában és azóta is többször hangsúlyozta, hogy népszínházat szándékozik létrehozni Zalaegerszegen, ahol „a közönség az egyetlen autentikus zsűri” és ahol „nem lehet lilulni, legfeljebb a stúdióban” (Juhász László interjúja Besenczi Árpáddal itt olvasható: <http://7ora7.hu/hirek/besenczi-arpad-a-kozonseg-az-egyetlen-autentikus-zsuri>). Ennek az elképzelésnek megfelelően a Cseresznyés kertet követően csupa vígjáték és komédia került színre.

Kívétel lehetne közülük Egressy Zoltán sokat játszott Portugálja, Lendvai Zoltán rendezésében, de csak félig-meddig az. Irgácson, ebben a képzeletbeli magyar faluban, és annak darabbeli középpontjában, a kocsmában a magyar vidéki élet számos szomorú és jellegzetes sajátossága megjelenik, a munkanélküliségtől az alkoholizmusig. Ebben az előadásban azonban Bece, az Irgácsra vetődött

budapesti, írónak készül, kallódó értelmiségi fiú néz rá az irgácsi közegre, inkább annak furcsa, mulatságos oldalát látva, mint a mögötte lévő valóságot. Holott a darabban megvan a lehetőség, hogy ma, amikor a menjek-e külföldre vagy ne menjek dilemmája már nem a romantikus ábrándok világa, hanem a munkanélküliség szülte kőkemény kényszer és napi tapasztalat Zalában is, mindez beépüljön az előadásba. Ezúttal azonban nem több és nem kevesebb született, mint egy kellemes, jó színészi alakításokat is felvonultató előadás.

A további premierok közül a Liliomfi minden szempontból megfelel a Besenczi Árpád által hangoztatott szempontoknak: igazi népszínházi darab, ráadásul Pinczés István rendezésében kétszeresen is az, mert az előadást magát egy (nép) színházi keretbe illesztették. A keretjáték szerint vándorszínészek érkeznek ugyanis, hogy előadják magát a darabot. Nagy erénye az előadásnak, hogy a jóízű, életvidám komédiázás mellett színházról és művészlétről is hitelesen tud szólni. A színészek kis távolságtartással, öniróniával képesek látni és

láttatni a saját, folyamatosan változtatott szerepeiket. A második felvonásban például eljátszanak szinte egy komplett népszínművet, ami attól válik ma, 2010/11-ben hitelessé, hogy végig ott érezni benne ezt a kis távolságot. A sikerhez hozzájárul, hogy Mihály Péter egyértelműen jó választás volt a címszerepre, és az egész társulat is jobb benyomást keltett, mint a Cseresznyészkertben.

A Méhes László rendezte Primadonnákat sajnos nem láttam, az ötödik nagyszínpadi bemutatót, a Mágnes Miskát azonban igen. Harangi Mária egy nagyobb meglepetések és rácsodálkozások nélküli, de megbízható színvonalú, jól működő operett előadást rendezett.

A színház új együttműködési formákkal is kísérletezik, ennek keretében a keszthelyi Balaton Színházzal közösen mutattak be egy spanyol vígjátékot, a Mennyből a hullát, amelyet az elmúlt évadban csak egyszer-kétszer játszottak Zalaegerszegen, de az ideiben már itt kerül a bérletes előadások közé.

A kamaraszínházi produkciók közül a Minden jót, Elling! nem tekinthető új bemutatónak, hiszen a József Attila Színház 2008-as, Sztarenki Pál rendezte előadását adaptálták a volt Házi Színpadra, kölcsönkérve a jelenleg a Griff Bábszínház játszóhelyül szolgáló kamaratermet. Az elmeegógyintézetből éppen kikerült, a mindennapi élethez lassan, és nem egyformán alkalmazkodó két barát története az igényesebb bulvárdarabok közé tartozik, amely ebben a feldolgozásban egy ideig billeg a tragédia és a komédia között, aztán elbillen a komédia irányába.

A másik kamaraszínházi előadás, a Scapin furfangjai a Zsinagógába került. Ebben a nagyon szép, de teljesen más stílusú és rendeltetésű térben sikerült Sántha Borcsa díszlet- és jelmeztervezőnek felidézni a darab helyszínül szolgáló nápolyi kikötő nyüzsgő világát, úgy, hogy a nézőket is be tudta vonni a nyüzsgésbe. Az általa megteremtett karakteres látványvilág meghatározó eleme lett Naszlady Éva korrekt, igazmondás és hazugság, bűn és büntetés viszonyát, határait boncolgató rendezésének.

Ehhez az előadáshoz kapcsolódik a színház egyik fontos és sikeres kezdeményezése, a „Scapin, a spanom!” elnevezésű beavató színházi sorozat,

Liliomfi
a Hevesi
Sándor
Színházban
2010.
november
(Mihály
Péter,
Kálóczy
Orsolya)

amelyet Madák Zsuzsanna dramaturg szervezett. Ennek keretében középiskolák sorában szerveztek egy-másfél órás, az előadáshoz kapcsolódó, a gyerekek aktivitására épülő foglalkozásokat.

A Rómeó és Júliából is készült beavató színházi előadás Tompagábor Kornél rendezésében. Néhány jelenetet játszottak el a darabból, majd a rendező ezekhez kapcsolódva beszélgetett a gyerekekkel.

Sikeres volt az „Ádámok és Évák”- program is. Középiskolák között sorsolták ki Az ember tragédiája színeit, a színház pedig segítséget nyújtott a felkészüléshez, betanuláshoz. Sok középiskolást mozgató meg és vitt közelebb a színházhoz ez a kezdeményezés, amelynek az idén folytatása is lesz.

Született egy gyermekelőadás is az évadban, a Lázár Ervin meséjéből készült A kisfiú meg az oroszlánok. Látványos, színház és cirkusz között egyensúlyozó adaptációt láthatott a gyermekközönség, és a színház ebbe is igyekezett bevonni a helyi ifjúságot, például a Landerhegyi Iskola kötélugró csapatát.

Ahogy mindebből látható, a korábbihoz hasonlóan az új vezetés is kiemelt jelentőséget tulajdonít a beavató színházi programoknak, az iskoláskorosztály megnyerésének, színházhoz szoktatásának, ennek

több formájával is kísérleteznek, nem is sikertelenül, és ez mindenképpen üdvözlendő törekvés.

Érezhető a szándék, hogy látszani szeretnének a város életében, ezt szolgálja a tavaly első ízben megrendezett és az idén megismételt évadnyitó fesztivál. És hogy nem csak a város életében szeretnének látszani, azt jelzi, hogy új bemutatóikról vagy éppen a most említett fesztiválról többször hírt adott az országos média, például a kereskedelmi televíziók híradói.

Az első évad alapján nem lehet messzemenő következtetéseket levonni, most azonban úgy tűnik, hogy az új vezetés „biztonsági üzemmódra” kapcsol. Nem vállal nagyobb művészi kockázatot, a jól bejáratott darabok közül választ, túlnyomó részben szórakoztató műveket. Megbízható, de nem kiemelkedő színvonalú előadások születtek az elmúlt évadban. Nem véletlen, hogy a korábbi két évaddal ellentétben most nem került egerszegi előadás a Pécsi Országos Színházi Találkozó versenyprogramjába. Visszakanyarodva a bevezetőhöz: valóban „új kertet” ültetnek, de nem szebbet, mint a régi volt, hanem másmilyent. Hogy mivé fejlődik, arról egy-két év múlva többet tudunk majd.

Mágnás
Miska
2011.
április

